

VI Всеукраїнська науково-практична конференція «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін», 26 жовтня 2023 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Полтавський державний аграрний університет

Кафедра обліку і оподаткування

«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН»

**Збірник наукових праць VI Всеукраїнської науково-
практичної конференції**

ПОЛТАВА 2023

УДК 657

Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін:
Збірник наукових праць VI Всеукраїнської науково-практичної конференції.
м. Полтава, 26 жовтня 2023 р. Полтава, 2023. 900 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Голова організаційного комітету:

КАНЦЕДАЛ НАТАЛІЯ – к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Секретар організаційного комітету:

ЛЕГА ОЛЬГА – к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Члени організаційного комітету:

БЕЗКРОВНИЙ ОЛЕКСАНДР – декан факультету обліку та фінансів, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

ГНАТИШИН ЛЮДМИЛА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

ЗОРЯ ОЛЕКСІЙ - д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

МАЛИШКІН ОЛЕКСАНДР - д.е.н., професор, САРА, експерт з обліку та оподаткування

ПЕРЕРВА ПЕТРО - д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

СЛАВКОВА ОЛЕНА - д.е.н., професор, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Сумського національного аграрного університету

СУК ПЕТРО - д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»

ЗОРЯ СВІТЛАНА - к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

РИЛЄВ СЕРГІЙ - к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування Чернівецького торговельно-економічного інституту Державного торговельно-економічного університету

ПРОКОПИШИН ОКСАНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

ПРИЙДАК ТЕТЯНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю, завідувач відділу з питань інтелектуальної власності Полтавського державного аграрного університету

ЯЛОВЕГА ЛЮДМИЛА – к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

© Автори, 2023

© Кафедра обліку і оподаткування, 2023

© Полтавський державний аграрний університет, 2023

VI Всеукраїнська науково-практична конференція «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін», 26 жовтня 2023 р.

ЗАКЛАДИ ВИЩОЇ ОСВІТИ - УЧАСНИКИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Вінницький національний університет	Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського	Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
Донбаська державна машинобудівна академія	Національний університет «Львівська політехніка»	Національний транспортний університет
Національний університет «Запорізька політехніка»	Одеський державний університет внутрішніх справ	Державний біотехнологічний університет
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»	Одеський національний економічний університет	Український державний університет залізничного транспорту
Національна академія Національної гвардії України	Поліський національний університет	Харківський національний університет радіоелектроніки
Приазовський державний технічний університет	Полтавський державний аграрний університет	Уманський національний університет садівництва
Львівський інститут ПрАТ «ВНЗ «МАУП»	Міжнародний університет бізнесу і права	Хмельницький національний університет
Львівський національний університет імені Івана Франка	Сумський національний аграрний університет	Dniprovsky lyceum №97
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка	Східноукраїнський національний університет Володимира Даля	Херсонський державний аграрно-економічний університет
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»	Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного	ВСП «Вовчанський фаховий коледж Державного біотехнологічного університету»
ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України	Прикарпатський інститут імені Михайла Грушевського ПрАТ «ВНЗ «МАУП»	Лозівська філія Харківського автомобільно-дорожнього фахового коледжу
БО «БЛАГО ЛАЙФ»	Львівський торговельно-економічний університет	Маріупольський державний університет
ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»	Львівський національний університет природокористування	Миколаївський національний аграрний університет
Волинський національний університет імені Лесі Українки	Національний університет харчових технологій	Український державний університет науки і технологій
Чорноморський національний університет ім. Петра Могили	Університет митної справи та фінансів	Хмельницький кооператив-ний торговельно-економічний інститут
ВСП «Могиливі-Подільський технолого-економічний фаховий коледж ВНАУ»	Харківський автомобільно-дорожній фаховий коледж Лозівська філія	Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова
Державний податковий університет	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна	Чернівецький торговельно-економічний інститут ДТЕУ
Державний торговельно-економічний університет	Київський електромеханічний коледж	Українська інженерно-педагогічна академія
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ	Дніпровський державний аграрно-економічний університет	Запорізький національний університет
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана	Відокремлений підрозділ НУБІП «Ніжинський агротехнічний інститут»	Луцький національний технічний університет
Narodowy Uniwersytet Lotniczy	Akademię Kujawsko-Pomorską	Сумський державний університет Економіко-гуманітарний університет

Шановні учасники конференції ☀️

**Життя не дає на жаль гарантій, але дає щодня можливості, і це дуже чудово.
Тримайтесь подалі від негативних думок і наповнюйте серце позитивом.**

**Перемога обов'язково буде за нами
Бережіть себе, не ігноруйте сирени, проходите в укриття. Наші з Вами життя
впливають на нашу перемогу. Нехай у ворога не виходить забирати їх! **

**Велика повага і вдячність всім, хто долучився до оборони нашої України! Це
- організовані і терплячі, стійкі і нестримні, бажаючі відстоювати своє, не
шкодуючи власних сил і здоров'я - патріоти нашої країни! Перемоги всім нам!**

**Любимо Україну Її традиції, культуру і фольклор Дух, що живе у
стібках вишиванки У мові, у слові, у піснях... **

Щиро дякуємо всім Вам за участь у нашій конференції!

**Наша боротьба триває, наша віра в краще непохитна! **

З повагою Організаційний комітет!!

VI Всеукраїнська науково-практична конференція «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін», 26 жовтня 2023 р.

Втрати від війни, проблеми виживання бізнесу в контексті економічного, екологічного та соціального виміру, бухгалтерські рішення, новаторські управлінські ідеї – всі ці питання об'єднали науковців України, що долучилися до VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін».

Захід, організований кафедрою обліку і оподаткування, відбувся 26 жовтня 2023 року за такими тематичними напрямками:

1. Економіка та управління підприємствами на мікро- та макрорівнях.
2. Соціальна економіка й економічна політика держави.
3. Облік, аналіз і контроль в умовах глобальних змін.
4. Фінанси, банківська справа та податкова політика держави.
5. Сучасний маркетинг: стан і перспективи розвитку.
6. Менеджмент і бізнес-адміністрування.
7. Менеджмент і публічне управління: проблеми та перспективи.
8. Туризм і готельно-ресторанна справа.

9. Компетентнісний підхід у підготовці фахівців обліково-економічного профілю.

Приємно відзначити, що цього року було надіслано близько 350 тез з п'ятдесяти закладів вищої освіти України. Конференція відбувалася у форматі онлайн. Модераторами зустрічі були завідувачка кафедри обліку і оподаткування професорка Наталія Канцедал, професорка кафедри обліку і оподаткування Ольга Лега та доцент кафедри обліку і оподаткування Роман Ліпський.

З вітальним словом конференцію відкрили перша проректорка Полтавського державного аграрного університету професорка Валентина Аранчій, декан факультету обліку та фінансів к. е. н., доцент Олександр Безкровний, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування.

Вітальні слова наживо та на електронну адресу надійшли від наших колег, серед них:

ГНАТИШИН ЛЮДМИЛА БОГДАНІВНА, д. е. н., професорка, завідувачка кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування;

ПРОКОПИШИН ОКСАНА СТЕПАНІВНА, к. е. н., доцентка, доцентка кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування;

БЕЗВЕРХИЙ КОСТЯНТИН ВІКТОРОВИЧ, доцент кафедри фінансового аналізу та аудиту Державного торговельно-економічного університету (м. Київ), к. е. н., доцент;

ДУБІНІНА МАРИНА ВІКТОРІВНА, д. е. н., професорка, завідувачка кафедри обліку і оподаткування Миколаївського національного аграрного університету;

СТАМАТ ВІКТОРІЯ МИХАЙЛІВНА, к. е. н., доцентка, доцентка кафедри менеджменту та маркетингу, Миколаївського національного аграрного

університету;

СЛАВКОВА ОЛЕНА ПАВЛІВНА, д. е. н., професорка, завідувачка кафедри публічного управління та адміністрування Сумського національного аграрного університету;

ЗОЛЯ ОЛЕКСІЙ ПЕТРОВИЧ, д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування ПДАУ;

РИЛЄЄВ СЕРГІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ, к. е. н., доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування Чернівецького торговельно-економічного інституту ДТЕУ;

ПЕРЕРВА ПЕТРО ГРИГОРОВИЧ, д. е. н., професор, завідувач кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «ХП» (м. Харків);

ЮРЧЕНКО ОЛЕКСАНДР АНАТОЛІЙОВИЧ, проректор з науково-педагогічної роботи Національної академії статистики, обліку і аудиту, к. е. н., доцент.

Зауважимо, щороку все більший інтерес до участі у подібних заходах спостерігається з боку зовнішніх стейкхолдерів. У цій номінації дякуємо за участь **ПИЛИПЕНКО НАТАЛІЇ МИКОЛАЇВНІ**, к. наук з держ. упр., начальниці управління обслуговування розпорядників коштів та інших клієнтів Головного управління Державної казначейської служби України в Полтавській області.

У межах роботи конференції було заслухано доповіді таких учасників:

ДОРОФЕЄВ ОЛЕКСАНДР, д. е. н., професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування ПДАУ, – «Особливості функціонування місцевого самоврядування в умовах воєнного стану»;

ЄГОРОВА ОЛЕНА, к. е. н., доцентка, професорка кафедри фінансів, банківської справи та страхування ПДАУ, – «Проблеми бізнесу Полтавщини 2023: результати емпіричного дослідження»;

ЄРМОЛАСВА МАРИНА, к. е. н., доцентка, професорка кафедри обліку і оподаткування ПДАУ, – «Надзвичайні витрати аграрного сектора: актуальні питання обліку та звітності»;

ОНОПРІЄНКО ВЛАДИСЛАВ, магістр спеціальності Фінанси, банківська справа та страхування ПДАУ, – «Диджиталізовані банківські продукти та управління процесом їх просування» (наукова керівниця – **ДРОБОТЯ ЯНА**, к. е. н., доцентка, доцентка кафедри фінансів, банківської справи та страхування ПДАУ);

ФЕРБЕЙ ГАЛИНА, бакалавр 4 курсу спеціальності Облік і оподаткування, ЧТЕІ ДТЕУ, – «Особливості обліку основних засобів в умовах воєнного стану» (науковий керівник – **РИЛЄЄВ СЕРГІЙ**, к. е. н., доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування ЧТЕІ ДТЕУ);

VI Всеукраїнська науково-практична конференція «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін», 26 жовтня 2023 р.

ТАТАРЕЦЬ КАРИНА, студентка 1 курсу спеціальності Облік і оподаткування ПДАУ, – «Цифровий облік в Україні: потенціал та підводні камені ефективного впровадження» (науковий керівник – **ЛПСЬКИЙ РОМАН**, к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування ПДАУ);

ЯСКЕВИЧ АННА, студентка 3 курсу НТУ «ХП», – «Комерціалізація інтелектуальної власності на засадах франчайзингу» (науковий керівник – **ПЕРЕРВА ПЕТРО**, д. е. н., професор, завідувач кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «ХП» (м. Харків);

КЛИША ОЛЕКСАНДРА, студентка 2 курсу спеціальності Облік і оподаткування, – «Вплив війни на структуру експортно-імпортних операцій України» (наукова керівниця – **ТЮТЮННИК СВІТЛАНА**, к. е. н., доцентка, професорка кафедри обліку і оподаткування ПДАУ);

ВОЛКОВА МАРІЯ, студентка 3 курс спеціальності Міжнародні економічні відносини НТУ ХП, – «Сучасний стан та перспективи розвитку малого інноваційного бізнесу» (науковий керівник – **ПЕРЕРВА ПЕТРО**, д. е. н., професор, завідувач кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «ХП» (м. Харків);

ЧЕБОТАРЬ АЛІНА, студентка 1 курсу спеціальності Облік і оподаткування, тема «Державні видатки на забезпечення обороноздатності України: оцінка динаміки» (наукова керівниця – **ЛЕГА ОЛЬГА**, к. е. н., доцентка, професорка кафедри обліку і оподаткування ПДАУ);

ДЗІНА ДАР'Я, студентка 1 курсу спеціальності Облік і оподаткування ПДАУ, – «Постать княгині Ольги в історії становлення податкової системи в Україні» (наукова керівниця – **ЛЕГА ОЛЬГА**, к. е. н., доцентка, професорка кафедри обліку і оподаткування ПДАУ).

Питання доповідей, винесених на обговорення, викликали жвавий інтерес учасників конференції, свої доповіді спікери супроводжували змістовними презентаціями.

Кафедра обліку і оподаткування висловлює вдячність усім співorganizаторам, учасникам і представникам наукової спільноти, які попри складний для України час, обтяжений війною та її наслідками, знаходять змогу для наукової творчості, публічного обговорення та висвітлення результатів наукової діяльності.

Окрема подяка Збройним силам України за можливість провадити наукову і освітню діяльність на теренах Полтавщини та за її межами. Слава Україні!

БЄЛЯЄВ ОЛЕКСАНДР, аспірант

Науковий керівник – **ЗАЙКА СВІТЛАНА**, к.е.н,

професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування,

Державний біотехнологічний університет, м. Харків

МОДЕЛЮВАННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ РОЗПОДІЛУ ПОВНОВАЖЕНЬ ТА ЗАПОБІГАННЯ КОНФЛІКТАМ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В підприємствах час від часу виникають конфліктні ситуації. Типовими є організаційні конфлікти [1], тобто суперечки відносно того, хто із співробітників (або відділів) виконав свою роботу невчасно, або хто має виконувати певну роботу, яка чітко не прописана у робочій інструкції.

Підприємства можуть бути більш або менш схильними до подібних конфліктів в залежності від структури управління підприємством. Українські підприємства переважно використовують лінійну, функціональну або лінійно-функціональну структуру управління. Інноваційні вітчизняні підприємства, що використовують командну (дивізійну) [2] структуру управління, є менш схильними до організаційних конфліктів, так як робота над проектом чітко делегована певній команді, а відповідальність за проєкт лежить на керівникові команди.

Для зменшення частоти виникнення організаційних конфліктів необхідно, аби робочі процеси підприємства були прозорими та зрозумілими їх виконавцям та іншим співробітникам. Коли не існує єдиного затвердженого представлення процесу, кожен співробітник сформує своє розуміння процесу, і буде його виконувати так, як йому зручно. Це неодмінно призведе до організаційних конфліктів. Шляхом для вирішення, або зменшення частоти виникнення організаційних конфліктів є моделювання бізнес-процесів. Нотації моделювання бізнес-процесів надають набір правил та інструментів для створення та розуміння діаграм бізнес-процесів. Існують різні нотації моделювання процесів, серед яких найпопулярнішими є BPMN (Модель та нотація бізнес-процесів), UML (Уніфікована мова моделювання), IDEF (Інтегроване визначення), та EPC (Ланцюжок процесів, керований подіями) [3]. Оскільки нотація UML не є спеціалізованою для моделювання бізнес-процесів, а нотація IDEF не є легкою для сприйняття для незнайомого із нею співробітника, найдоречнішим буде використання нотацій BPMN або EPC. Нотація BPMN дозволяє зафіксувати, хто або що є ініціатором процесу, хто є виконавцем кожної складової процесу, часові рамки виконання кожного етапу процесу (або підпроцесу), які документи або інформаційні системи беруть участь у етапі процесу, послідовність етапів процесу, можливі альтернативні шляхи процесу, основне та альтернативні закінчення процесу. Якісно змодельовані та структуровані процеси дозволять чітко делегувати обов'язки та терміни виконання виконавцям процесу, таким чином мінімізуючи вірогідність виникнення організаційних конфліктів.

Ініціювати впровадження моделювання бізнес-процесів на рівні підприємства може лише керівництво підприємства. Керівництво підприємства його буде важко переконати у необхідності впровадження, але окрім вирішення організаційних конфліктів шляхом створення прозорих та зрозумілих процесів, впровадження також має наступні переваги:

1. Підвищення ефективності бізнес-процесів.
2. Спрощення автоматизації процесів.
3. Спрощення аналізу процесу.
4. Спрощення оцінки ефективності процесу [4-5].

Після того, як бізнес-процеси були змодельовані, необхідно ознайомити із ними співробітників, так як під час моделювання процеси могли зазнати змін із метою оптимізації. Для цього можна використати моделі, роздруковані на папері, проте на теперішній момент існують більш ефективні методи розповсюдження інформації між співробітниками.

Системи електронного документообігу (DMS) мають перевагу над паперовими документами. Вони спростять доступ до документації підприємства, та у разі оновлення процесів, дозволять користувачам передивлятися актуальні документи. Найпопулярнішими системами електронного документообігу DocuWare та Dropbox Business. Дані програми також надають такі важливі функції як контроль версій, рольова модель доступу, конвертація форматів документів. Дані системи доступні для використання як на ПК, так і на мобільних телефонах. Значним недоліком таких систем є вартість ліцензії, яка залежить від кількості користувачів. Із метою економії бюджету, функцію надавання доступу до актуальних документів від таких систем може замінити OneDrive від Microsoft або Google Drive від Google.

Список використаних джерел:

1. Лісений Є. В., Лісеная А. М. Особливості конфліктів на підприємстві та засоби їх розв'язання URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1071/1028> (дата звернення 12.10.2023).
2. Небава М. І., Ратушняк О. Г. Менеджмент організацій і адміністрування. Частина 1, Вінниця, 2012. 105 с.
3. What are the most used notations in process Modelling? URL: <https://kissflow.com/workflow/bpm/faq/what-are-the-most-used-notations-in-process-modelling> (дата звернення 14.10.2023)
4. Business Process Modeling: Perceived Benefits URL: https://www.researchgate.net/publication/27483176_Business_Process_Modeling_Perceived_Benefits (дата звернення 12.10.2023).
5. Заїка С., Харчевнікова Л., Заїка О. (2021). Реінжиніринг бізнес-процесів як інструмент ефективного управління підприємствами. *Підприємництво та інновації*, (21), 49-54. <https://doi.org/10.37320/2415-3583/21.8>

